

Van applaus naar tastbare resultaten: investeer in mbo-studenten

1. Gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten

Mbo-studenten vormen de ruggengraat van onze samenleving. Ze houden Nederland draaiende in vitale sectoren zoals zorg, techniek, bouw, logistiek en veiligheid. Tijdens de coronapandemie kregen zij terecht applaus voor hun onmisbare inzet. Ondanks de verbeterde maatschappelijke waardering de afgelopen jaren, is nog steeds geen sprake van gelijkwaardige behandeling ten opzichte van hbo- en wo-studenten. Daarom is het tijd om het applaus nu om te zetten in concrete, structurele investeringen die mbo-studenten -en afgestudeerden écht vooruit helpen.

Bestaande structurele ongelijkheid:

- Mbo'ers hebben niet altijd toegang tot studentenverenigingen, introductieweken, betaalbare (studenten)huisvesting en sportvoorzieningen. Hoewel steeds meer steden mbo-studenten meenemen in stedelijk studentenbeleid (zoals in Utrecht, Rotterdam en Amsterdam), blijft de praktijk op veel plekken in Nederland achter.
- De studiefinanciering is ongelijk verdeeld:
 - Een mbo-student krijgt pas een aanvullende beurs als het ouderlijk inkomen onder de €34.600 ligt. Voor hbo- en wo-studenten ligt die grens op ruim €56.000. Dat verschil kost duizenden mbo-studenten broodnodige steun.
 - De bedragen voor de basis- en aanvullende beurs tussen mbo-studenten en hbo- wo-studenten verschillen.
 - BBL-studenten hebben nog steeds geen recht op een studentenreisproduct, terwijl zij ook essentiële praktijkervaring opdoen.

Daarom pleiten wij voor:

- **Een wettelijk verbod op discriminatie op basis van opleidingsniveau**, vergelijkbaar met bestaande discriminatiegronden.
- **Een eerlijk stelsel van studiefinanciering** waarin mbo-, hbo- en wo-studenten gelijke rechten hebben.
- **Gelijke deelname aan het studentenleven**, inclusief toegang tot studentenverenigingen, sportfaciliteiten, betaalbare studentenhuysvesting en bestuursbeurzen.
- **Volwaardige maatschappelijke waardering van het mbo** als een gelijkwaardige route binnen de 'waaier van het vervolgonderwijs', zoals geadviseerd door de Onderwijsraad.

2. Verplichte stagevergoeding voor alle mbo-studenten

Stages zijn een verplicht onderdeel van het mbo en cruciaal voor het opdoen van de noodzakelijke praktijkervaring. Toch ontvangt een aanzienlijk deel van de mbo-studenten géén of slechts een symbolische vergoeding voor hun inzet.

Dit is onrechtvaardig en onhoudbaar:

- Volgens de Staat van het Onderwijs leidt het ontbreken van een stagevergoeding bij sommige studenten tot financiële stress of zelfs studie-uitval.
- Werkgevers profiteren van de inzet van stagiairs, maar niet elke werkgever toont zich verantwoordelijk.

Daarnaast verdienen afgestudeerde mbo'ers een eerlijke financiële start. In sommige sectoren zijn de startsalarissen zo laag, dat jonge vakmensen ondanks fulltime werk 'werkende armen' zijn. Deze kloof staat in schril contrast met de onmisbare waarde van hun werk voor de samenleving.

Daarom pleiten wij voor:

- **Een wettelijk recht op een passende stagevergoeding** voor alle mbo-studenten.
- **Handhaving van de gemaakte afspraken uit het Stagepact**, zodat iedere student daadwerkelijk een onkostenvergoeding ontvangt voor reiskosten en noodzakelijke materialen.
- **Beleidsmaatregelen en cao-afspraken die voorkomen dat de vakmensen van morgen in armoede starten**: zorg voor eerlijke lonen en een dak boven hun hoofd.

3. Gratis leermiddelen voor mbo-studenten

Waar leerlingen in het voortgezet onderwijs gratis schoolboeken en lesmateriaal krijgen, moeten mbo-studenten vaak zelf honderden euro's per jaar betalen voor boeken, licenties en apparatuur.

Dit vergroot de ongelijkheid:

- Volgens het Nibud (2023) bedragen de jaarlijkse kosten voor mbo-leermiddelen gemiddeld €400 tot €800 per student.
- Studenten die vanwege hun financiële positie niet in staat zijn om leermiddelen te betalen, mogen hierdoor niet benadeeld worden. Zij verdienen een gelijke start.

Daarom pleiten wij voor:

- **Gratis toegang tot schoolboeken, digitale licenties en benodigde apparatuur (zoals laptops).**
- **Een structurele regeling buiten de lumpsum-financiering**, zodat scholen niet hoeven te kiezen tussen leermiddelen en andere essentiële onderwijsuitgaven.

4. Wendbaar en flexibel onderwijs

De arbeidsmarkt verandert razendsnel. Studenten moeten zich kunnen ontwikkelen in een systeem dat meebeweegt met hun ambities, mogelijkheden en de vraag vanuit de samenleving.

Daarom is flexibel en modulair onderwijs noodzakelijk:

- Studenten moeten kunnen **versnellen, vertragen, verdiepen of verbreden**, afhankelijk van hun behoeften en levenservaring. Meer flexibiliteit in onderwijstijd en studiedruk draagt ook bij aan het mentaal welbevinden van mbo-studenten en kunnen stress en uitval helpen voorkomen.
- **Modulair onderwijs**, waarbij studenten leertrajecten kunnen combineren tussen mbo, hbo en wo. Dat geeft hen meer zeggenschap over hun leerweg.

De **Wet verbetering aansluiting beroepsonderwijs en arbeidsmarkt (VABA)** biedt aanknopingspunten. Nu is het moment om deze wet krachtig uit te voeren. Daarnaast moet er oog zijn voor studenten in **krimpregio's**. Door regionale tekorten in het mbo-aanbod staan hun kansen onder druk.

Daarom pleiten wij voor:

- **Volledige uitvoering van de VABA-wet**, inclusief experimenteerruimte voor cross-sectoraal onderwijs.
- **Investerings in het mbo-aanbod in krimpgebieden**, zodat iedere jongere toegang heeft tot passend onderwijs, dicht bij huis.
- **Een bredere invulling van het studentenreisproduct**, met als doel de OV-kaart te transformeren naar een volwaardige mobiliteitskaart die de bereikbaarheid van mbo-instellingen zal verbeteren. Denk aan het recht op gebruik van OV-fiets, of de mogelijkheid om de kaart in te ruilen voor een elektrische leasefiets.

Conclusie: tijd om het applaus ook tastbaar te maken voor mbo-studenten

De tijd van symbolische waardering is voorbij. Nederland moet nu structureel investeren in mbo-studenten, in hun rechten, ondersteuning en onderwijs. Dat is niet alleen rechtvaardig, maar ook essentieel voor de toekomst van ons land.

Maurits Brus
Voorzitter JOBmbo

Adnan Tekin
Voorzitter MBO Raad